

4.3.9 พันธุ์ห่าน พันธุ์ห่านที่เลี้ยงกันในปัจจุบันแบ่งตามลักษณะการใช้ประโยชน์ได้เป็น 2 ประเภท คือ

ก. ห่านพันธุ์เนื้อ (The Meat Class) เป็นห่านที่มีน้ำหนักตัวมาก ไข่มดก มีกล้ามเนื้อจับมาก เช่น พันธุ์หัวสิงโต (Shitou Goose หรือ Super African Geese)

ข. ห่านเนื้อและไข่ (The Dual Purpose Type) เป็นห่านรูปร่างเล็ก ให้เนื้อน้อย คุณภาพเนื้อต่ำ ไข่ดี ใช้ประโยชน์เป็นห่านสวยงามและห่านเฝ้าบ้านด้วย เช่น พันธุ์ห่านจีนสีขาว (White Chinese Goose) ห่านจีนสีเทา สายพันธุ์ท่าพระ (Tha Pra Goose)

ตัวอย่างพันธุ์ห่านมาตรฐานบางพันธุ์ที่ควรรู้จัก

1) พันธุ์หัวสิงโต (Shitou Goose หรือ Super African Geese) เป็นห่านพันธุ์เนื้อ ถิ่นกำเนิด ประเทศจีน ขนสีเทาตลอดลำตัว ปาก แข็งสีดำ มีเหนียงใต้คอ ลำตัว หงอนและหัวใหญ่กว่าห่านพันธุ์ท่าพระ เลี้ยงง่าย โตเร็ว ทนโรค ราคาดี น้ำหนักตัวโตเต็มที่เพศผู้จะหนักประมาณ 10-12 กิโลกรัม เพศเมียหนักประมาณ 8-9 กิโลกรัม ประเทศจีนหวงสายพันธุ์นี้มาก ได้พระราชทานให้สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถเมื่อ พ.ศ. 2551 ก่อนหน้านั้นห่านพันธุ์นี้บางส่วนที่ไปถูกนำไปเลี้ยงในทวีปอาฟริกาจึงถูกเรียกชื่อตามท้องถิ่นที่พบ (ภาพที่ 3.81)

ภาพที่ 3.81 แสดงห่านเนื้อ พันธุ์หัวสิงโต

ที่มา: กลุ่มวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก กรมปศุสัตว์ (ม.ป.ป.)

2) พันธุ์ท่าพระ (Tha Pra Goose) เป็นห่านพันธุ์ไข่และเนื้อ พัฒนามาจากห่านจีนสีเทา ที่ศูนย์ท่าพระ ขนเป็นสีเทาคาดขาวตลอดลำตัว ได้คอถึงอกสีขาวนวลเทา มีปมเนื้อแข็ง หรือ โหนกสีดำ ขนาดลำตัวของตัวผู้จะใหญ่กว่าตัวเมีย ปากสีดำ แข็งสีเทา เลี้ยงง่าย โตเร็ว ทนต่อโรค ราคาคดี เป็นที่ต้องการของตลาด น้ำหนักเมื่อโตเต็มที่ ตัวผู้หนักประมาณ 5.5 กก. และตัวเมียหนักประมาณ 4.5 กก. ให้ไข่ 57 ฟองต่อปี (ภาพที่ 3.82)

ภาพที่ 3.82 แสดงห่านไข่และเนื้อ พันธุ์ท่าพระ

ที่มา: กลุ่มวิจัยและพัฒนาสัตว์ปีก กรมปศุสัตว์ (ม.ป.ป.)

2) พันธุ์จีนสีขาว (White Chinese Goose) เป็นห่านพันธุ์ไข่และเนื้อ ถิ่นกำเนิดประเทศจีน ขนเป็นสีขาวตลอดลำตัว เลี้ยงง่าย โตเร็ว ทนต่อโรค ราคาคดี เป็นที่ต้องการของตลาด น้ำหนักเมื่อโตเต็มที่ ตัวผู้หนักประมาณ 5.5 กก. และตัวเมียหนักประมาณ 4.5 กก. ให้ไข่ 57 ฟองต่อปี (ภาพที่ 3.83)

ภาพที่ 3.83 แสดงहांไข่และเนื้อ พันธุ์จีนสีขาว

ที่มา: Metzerfarms.com (n.d.)

บทสรุป

สัตว์ทุกชนิดจะอยู่ในอาณาจักรสัตว์ (animal kingdom) ซึ่งมีอยู่มากมายหลายตระกูลและหลายชนิด

พันธุ์สัตว์จัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งในการเลี้ยงสัตว์ที่ผู้ประกอบการเลี้ยงสัตว์ควรรู้จัก และทราบถึงความสามารถของสัตว์ทั้งในลักษณะปริมาณและคุณภาพ ความสามารถในด้านความต้านทานต่อโรค หรือการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

เนื่องจากสัตว์แต่ละชนิด แต่ละประเภทมีคุณสมบัติเฉพาะแตกต่างกันออกไป ผู้เลี้ยงสัตว์จึงต้องทราบคุณสมบัติเฉพาะของชนิดและประเภทนั้น ๆ เพื่อที่จะได้ดำเนินการจัดการกับสัตว์เหล่านั้นได้อย่างถูกต้อง

การแบ่งพันธุ์โค

ก. แบ่งตามการให้ประโยชน์

- 1) โคใช้งาน (Draft Type) เป็นโคที่ใช้สำหรับให้มนุษย์อาศัยใช้แรงงานต่าง ๆ
- 2) โคเนื้อ (Beef Type) เป็นโคที่เลี้ยงเพื่อเอาเนื้อไว้ใช้เป็นอาหาร
- 3) โคนม (Dairy Type) คือโคที่เกษตรกรผู้เลี้ยงมุ่งหวังจะให้โคชนิดนี้ผลิตน้ำนมออกมาให้มากที่สุด

- 4) โคกึ่งเนื้อกึ่งนม (Dual Purpose) โคประเภทนี้นับได้ว่าเป็นโคเอนกประสงค์ โดยสนองความต้องการของผู้เลี้ยงได้ทั้งการให้นมและการให้เนื้อ

ข. แบ่งตามสายพันธุ์และแหล่งที่พบ

- 1) ประเภทโคซิมู หรือโคอินเดีย หรือโคในเขตร้อน
- 2) ประเภทโคยุโรป หรือโคในเขตอบอุ่น
- 3) ประเภทโคพันธุ์ลูกผสม หรือประเภทพันธุ์ประดิษฐ์

การแบ่งพันธุ์กระบือ

ก. กระบือแม่น้ำ (River buffalo) เป็นพวกชอบแช่น้ำใต้อ่าง ๆ และน้ำไหล เลี้ยงไว้เพื่อรีดนม ใช้งาน และบริโภคเนื้อ มีถิ่นกำเนิดแถบประเทศอินเดียและปากีสถาน

ข. กระบือปลัก (Swamp buffalo) เป็นพวกชอบนอนคลุกกับปลักโคลน เลี้ยงไว้เพื่อใช้งานและบริโภคเนื้อ กระบือที่ใช้งานในไร่นาของเกษตรกรไทยจัดเป็นกระบือปลัก

การแบ่งพันธุ์แพะ

ก. แพะเขตร้อน เนื่องจากการเลี้ยงแพะในเขตร้อนไม่เน้นการผลิตนม แต่เน้นการผลิตเนื้อและเน้นวัตถุประสงค์ 2 อย่าง (Dual purpose) แพะเขตร้อนจึงสามารถแบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม คือ แพะเนื้อ แพะกึ่งเนื้อกึ่งนม แพะเนื้อขนหรือหนัง และแพะนมเป็นลำดับสุดท้าย พันธุ์แพะในเขตร้อน

ข. แพะเขตอบอุ่น แพะเขตอบอุ่นมีเพียงกลุ่มเดียว คือ แพะนม เนื่องจากการเลี้ยงแพะในเขตอบอุ่นเน้นการผลิตนมเป็นหลัก แพะนมจากเขตอบอุ่นที่เรารู้จัก

พันธุ์แกะ แกะที่เลี้ยงกันในโลกมีหลายชนิด สามารถแบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ แกะพันธุ์เนื้อ แกะพันธุ์ขน และแกะพันธุ์นม

พันธุ์สุกร สุกรที่เลี้ยงกันในปัจจุบันแบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

ก. สุกรพันธุ์มัน (Lard Type) เป็นสุกรดั้งเดิม โตช้า กินอาหารเปลือง รูปร่างมักจะอ้วนกลม สะโพกเล็ก หลังแอ่น ส่วนใหญ่เลี้ยงเพื่อเอาเนื้อ และได้มันมาใช้แทนน้ำมันจากพืช

ข. สุกรพันธุ์เนื้อ (Meat Type) เป็นสุกรที่ถูกปรับปรุงมาจากสุกรพันธุ์มันนั่นเอง สุกรพันธุ์เนื้อจะมีรูปร่างสันทัด โปรงบางกว่าสุกรพันธุ์มันแต่มีลักษณะแน่นทึบ มีเนื้อมาก สะโพกใหญ่ มันน้อย

ค. สุกรประเภทพันธุ์เบคอน (Bacon Type) เป็นสุกรที่เป็นพันธุ์ดั้งเดิม แต่ไม่ค่อยมีผู้สนใจเลี้ยง ต่อมาารสนิยมของผู้บริโภคเปลี่ยนไป โดยเฉพาะการหันมาบริโภคผลิตภัณฑ์ที่เรียกว่า Bacon เนื้อสามชั้นหรือเนื้อพื้นท้องเป็นหลัก สุกรกลุ่มนี้จึงได้รับความนิยมเลี้ยงกันอีก ลักษณะของสุกรประเภทนี้ คือ ลำตัวยาวกว่าสุกรประเภทอื่น ๆ ลำตัวบาง สะโพกใหญ่ หลังโค้งเล็กน้อย

พันธุ์ไก่ แบ่งตามลักษณะการใช้ประโยชน์ได้เป็น 4 ประเภท คือ

ก. ไก่พันธุ์ไข่ (The Egg Class) เป็นไก่อรูปร่างเล็ก ปราดเปรียว ให้นื้อน้อยคุณภาพเนื้อต่ำ น้ำหนักตัวประมาณ 2 กิโลกรัม

ข. ไก่พันธุ์เนื้อ (The Meat Class) เป็นไก่ที่มีน้ำหนักตัวมาก การเคลื่อนไหวเชื่องช้า อืดอาด เชื่อง ไข่ไม่ดก มีกล้ามเนื้อจับมาก

ค. ไก่พันธุ์เนื้อและไข่ (Dual Purpose Type) เป็นไก่ที่อยู่กึ่งกลางระหว่างไก่พันธุ์เนื้อและไก่พันธุ์ไข่

ง. ไก่พันธุ์สวยงาม (Fancy Type) ไม่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจมากเท่าใดนัก โดยมากจะเลี้ยงไว้เพื่อความเพลิดเพลินมากกว่า

การแบ่งพันธุ์เป็ด ตามลักษณะการใช้ประโยชน์ได้เป็น 3 ประเภท คือ

ก. เป็ดพันธุ์ไข่ (The Egg Class) เป็นเป็ดรูปร่างเล็ก ให้นื้อน้อยคุณภาพเนื้อต่ำ น้ำหนักตัวประมาณ 2 กิโลกรัม

ข. เป็ดพันธุ์เนื้อ (The Meat Class) เป็นเป็ดที่มีน้ำหนักตัวมาก ไข่ไม่ดก มีกล้ามเนื้อจับมาก น้ำหนักตัวประมาณ 4 กิโลกรัม

ค. เป็ดพันธุ์สวยงาม (The Ornamental Class) เป็นเป็ดที่นิยมเลี้ยงไว้เพื่อความสวยงามตามบ้านหรือสาธารณะ

การแบ่งพันธุ์ห่าน ตามลักษณะการใช้ประโยชน์ได้เป็น 2 ประเภท คือ

ก. ห่านพันธุ์เนื้อ (The Meat Class) เป็นห่านที่มีน้ำหนักตัวมาก ไข่ไม่ดก มีกล้ามเนื้อจับมาก

ข. ห่านเนื้อและไข่ (The Dual Purpose Type) เป็นห่านรูปร่างเล็ก ให้นื้อน้อย คุณภาพเนื้อต่ำ ไข่ดี ใช้ประโยชน์เป็นห่านสวยงามและห่านเฝ้าบ้านด้วย